

ภัยคุกคามระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่ง

ปัญหาการทับถมของตะกอน ผลกระทบที่เกิดจากราคาอาหาร และน้ำจืดจากการพัฒนาชายฝั่ง และการประมงเกินขนาด (โดยสาเหตุจากการประมงขนาดเล็ก อวนลากโกลนและประมง) เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้แนวปะการังของประเทศไทยอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายลง ปัจจุบันแนว แนวปะการังมากกว่าร้อยละ 60 มีสัดส่วนพื้นที่ของปะการังมีชีวิตน้อยกว่าร้อยละ 50 จากการประเมินสถานการณ์แนวปะการังล่าสุด พบว่าแนวปะการังมากกว่าร้อยละ 80 ในทะเลอันดามัน และมากกว่าร้อยละ 50 ทางฝั่งอ่าวไทย อยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลาง เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมาก และคาดการณ์ว่าแนวปะการังเหล่านี้กำลังอยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการเสื่อมโทรมมากขึ้น การศึกษาในระดับภูมิภาคแสดงให้เห็นว่าแนวปะการังในประเทศไทยมากกว่าร้อยละ 50 อยู่ในสภาวะถูกภัยคุกคามมากถึงมากที่สุด

กิจกรรมอื่นๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝนบนฝั่ง การพัฒนาชายฝั่งเพื่อการท่องเที่ยว และการจัดการปัญหาผลกระทบเชิงนิเวศอาหารที่สำคัญ

ปะการังฟอกขาว

ปะการังฟอกขาวเป็นภัยคุกคามที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ¹¹ ในปี พ.ศ. 2553 เริ่มมีพื้นที่พบปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวทั่วไปในน่านน้ำไทย ทั้งฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน การฟอกขาวของปะการังทางฝั่งทะเลอันดามันมีความรุนแรงและส่งผลให้เกิดความเสียหายของแนวปะการังมากกว่าทางฝั่งอ่าวไทย¹² มีการคาดการณ์ว่า

ที่หลายเหตุ ก็เป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลต่อความเสียหายของระบบนิเวศชายฝั่ง¹³

ความเสียหายของแหล่งหญ้าทะเลอันเป็นผลมาจากการปล่อยน้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมชายฝั่ง การพัฒนาชุมชน และการกีดกันชายฝั่งอื่นๆ เชื้ออวนลาก และอวนรุน ก็เป็นสาเหตุของการทำลายแหล่งหญ้าทะเลในหลายพื้นที่¹⁴

ทะเลอันดามันของไทย เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ทะเลหายากหลายชนิด เช่น พะนูด ซึ่งใกล้ตัวที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ในมาหลายชนิด และคาดที่จะลด 4 ชนิดที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ เช่น เต่าทะเล 3 ชนิด และเต่าหญ้า ปัจจุบันมีพะนูดประมาณ 150 ตัวอาศัยอยู่ทางฝั่งทะเลอันดามัน พบได้ตั้งแต่จังหวัดระนองจนถึงจังหวัดสตูล อย่างไรก็ตามของพะนูดนี้มาจากกรติดอวนของชาวประมง และการลดลงของพื้นที่หญ้าทะเลซึ่งเป็นอาหารที่สำคัญ¹⁵

ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวมีความรุนแรงและเกิดขึ้นบ่อยครั้งขึ้น^{16,17,18,19} การฟื้นฟูของแนวปะการังภายหลังฟอกขาวมีความแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ บางบริเวณฟื้นตัวได้ช้าหรือไม่ฟื้นตัวเลย ซึ่งมีสาเหตุมาจากกาได้รับผลกระทบต่อเนื่องมานาน โดยเฉพาะบริเวณที่ได้รับผลกระทบเพิ่มเติมจากกิจกรรมของมนุษย์

เชิงอรรถ

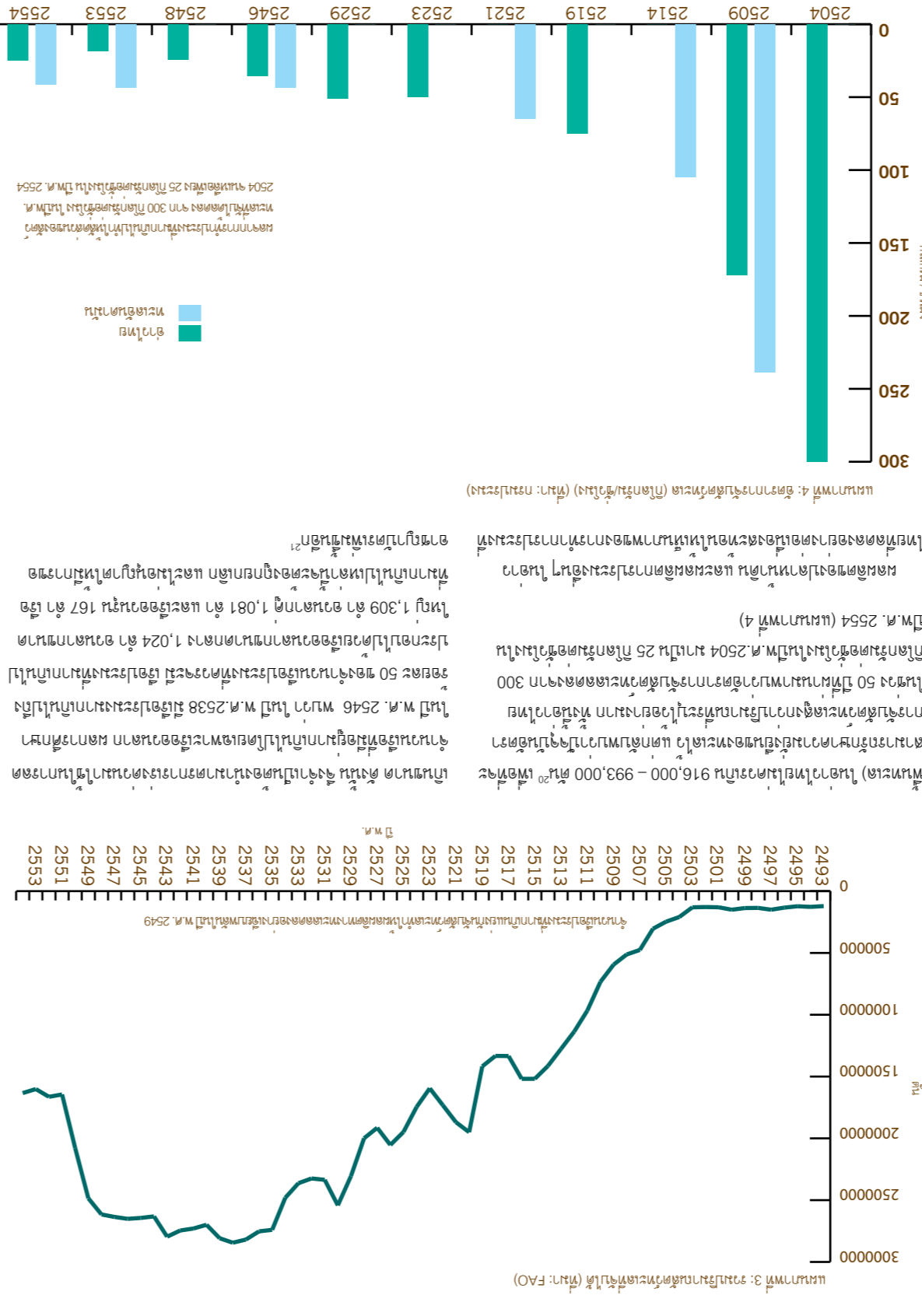
1. Department of Marine and Coastal Resources (DMCR), 2012. Status of Marine and Coastal Resources, 2007 – 2011. Department of Fisheries, 2012. Fishery statistics of Thailand 2010. Information Technology Center, Department of Fisheries, Ministry of Agriculture and Cooperatives.
2. Chansang, H. 2000. Coral Reef Management in Thailand. Presented at the 9th International Coral Reef Symposium, Bali, Indonesia, Oct. 23-27, 2000.
3. ASEAN Regional Centre for Biodiversity Conservation (ARCBC). December 2010. Protected Areas Gap Analysis in the ASEAN Region. 77 pp.
4. ARCBC, 2010.
5. ARCBC, 2010.
6. Wilkinson C.W.(ed), 1998. Status of Coral Reefs of the World: 1998. Global Coral Reef Monitoring Network, Australian Institute of Marine Science, Australia.
7. Department of Marine and Coastal Resources (DMCR), 2012. Status of Marine and Coastal Resources, 2007 – 2011.
8. UP-MSI, ABC, ARCBC, DENR, ASEAN, 2002. Marine Protected Areas in Southeast Asia. ASEAN Regional Centre for Biodiversity Conservation, Department of Environment and Natural Resources, Los Batos, Philippines. 142 pp., 10 maps.
9. UNEP. Natural Rapid Environmental Assessment: Thailand. 36-55 pp. In UNEP report. After the Tsunami: Rapid environmental assessment. 2005. 140 pp.
10. UNEP. op. cit. 36-55pp.
11. Yeemin T, Saenghaisuk C, Sittipom P, Klinthong W, Sangmanee K, Yucharoen M, Donsomjit W, Saengsawang L, Nueklar P, Suttachheep M (2010) Status of coral reefs in Thailand following the 2010 coral bleaching event. In: Kimura T, Tun K (eds) Status of Coral Reefs in East Asian Seas Region: 2010. Ministry of the Environment, Japan, pp 29-49.
12. Hughes TP, Baird AH, Bellwood DR, Card M, Connolly SR, Folke C, Groberg R, Hoegh-Guldberg O, Jackson JBC, Kleypas JA, Lough JM, Marshall P, Nystrom M, Palumbi SR, Pandolfi JM, Rosen BR, Roughgarden J (2003) Climate change, human impacts, and the resilience of coral reefs. Science 301:929-933
13. Hoegh-Guldberg O, Mumby PJ, Hooten AJ, Steneck RS, Greenfield P, Gomez E, Harvell CD, Sale PF, Edwards AJ, Caldeira K, Knowlton N, Eakin CM, Iglesias-Prieto R, Muthiga N, Bradbury K, Dubi A, Hatziolos ME. (2007) Coral Reefs under rapid climate change and ocean acidification. Science 318:1737-1742.
14. Burke L, Reyter K, Spalding M, Perry A (2011) Reefs at Risk Revisited. World Resources Institute. Washington DC, p 114
15. Hoegh-Guldberg O. (2011) Coral reef ecosystems and anthropogenic climate change. Regional Environmental Change 11:5215-5227
16. Yeemin T, Saenghaisuk C, Suttachheep M, Pingsakorn S, Klinthong W, Saengmanee K (2009) Conditions of coral communities in the Gulf of Thailand: a decade after the 1998 severe bleaching event. Galaxea 11:207-217.

คณะผู้จัดทำ

คณะนักวิจัย - ดร. กิติฉัตรรัตน์ ปลาทอง, ศิวลา กั้นศรีรัตนกุล, กองบรรณาธิการ - เสยา เกษโร, มาร์ก เด็ย, เซฟวาลิม บาดูบาคดี, จักรูมเลอชกอนเบรกราที - Fluidkoncepts – fluidkoncepts.com, อชกแบบแผลท์ - ลีลอนนัท ไซร้อจัน, ลิขสิทธิ์ภาพถ่าย - ปภาวิน - สารชน จิวกรีนพีซ, หน้า 1, 10 - บารมี เต็มบุญเกียรติกรีนพีซ, หน้า 2 - โจจอร์ เกซชกรีนพีซ, หน้า 6, 8, 9 - อธิษฐ์ พีระวงค์นาราชินพีซ, พิมพ์ด้วยหมึกถั่วเหลือง บนกระดาษรีไซเคิล 100%

เจาะวิกฤตทะเลไทย

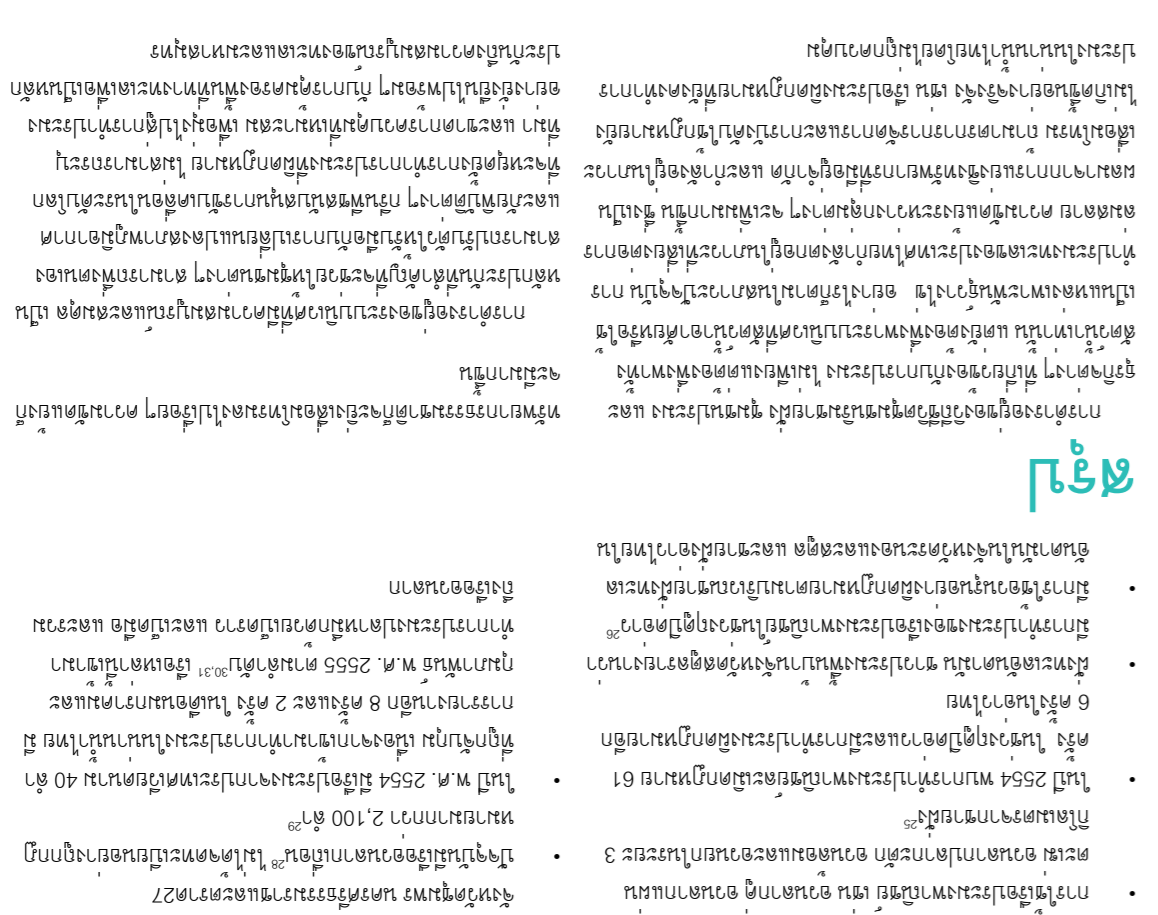

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของไทย

ประเทศไทยมีพื้นที่ทางทะเลประมาณ 316,118.3 ตารางกิโลเมตร โดยแบ่งออกเป็น 2 บริเวณ คือ อ่าวไทยทางฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก และทะเลอันดามันเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามันเป็นส่วนของมหาสมุทรอินเดีย แนวการประมงทะเลไทยเต็มไปด้วยกิจกรรมต่างๆ มากมาย เช่น การประมงทะเล การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การท่องเที่ยว และการขนส่งทางทะเล เป็นกิจกรรมหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ประมาณการได้ว่า มีประชากรที่พึ่งพิงฐานตามแนวชายฝั่งทะเลที่มีอายุประมาณ 2,614 กิโลเมตร ประมาณร้อยละ 40 หรือราว 12 ล้านคนจากจำนวนประชากรไทย 67 ล้านคน¹

ประเทศไทยมีระบบนิเวศทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ มีแนวปะการังครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 153 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วยปะการังมากกว่า 400 ชนิด แนวปะการังซึ่งเป็นระบบนิเวศที่เปราะบางพบได้ทั้งอ่าวไทย (74.8 ตารางกิโลเมตร) และทะเลอันดามัน (78.56 ตารางกิโลเมตร) มีแหล่งหญ้าทะเลซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 149.97 ตารางกิโลเมตร แหล่งหญ้าทะเลซึ่งเจริญเติบโตได้ในเขตร้อน มีส่วนสำคัญต่อการรักษา การแพร่ขยายพันธุ์ และเป็นแหล่งอนุบาลของสัตว์น้ำหลายชนิด ทั้งปลา เต่าทะเล กุ้งมังกร และพะนูด หญ้าทะเลพบได้ใน 19 จังหวัดชายฝั่ง โดยพบหญ้าทะเลทั้งสิ้น 12 ชนิด จากจำนวนชนิดของหญ้าทะเลที่พบทั่วโลกประมาณ 58 ชนิด

ป่าชายเลนพบได้ตลอดทั้งสองฝั่งของทะเลไทย ทำหน้าที่สำคัญในการป้องกันที่ชายฝั่งจากคลื่นลมพายุ และยังเป็นพื้นที่อนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน และแหล่งพักพิงของสัตว์น้ำหลายชนิด ทั้งชนิดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและมีความสำคัญ

แผนภาพที่ 1: ปริมาณการจับสัตว์น้ำในทะเลไทย (ข้อมูลปี 2004-2014) (หน่วย: ตันสด)

ข้อมูล: ปริมาณการจับสัตว์น้ำในทะเลไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2004-2014 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝั่งอ่าวไทย

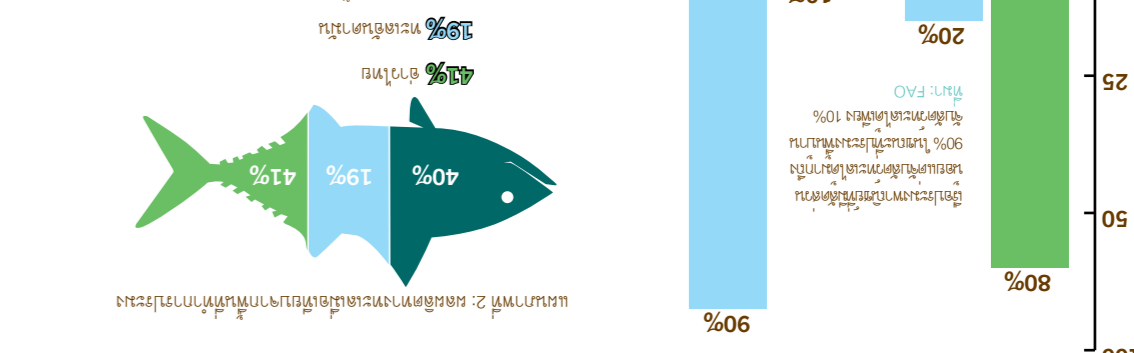
สมรภูมิทะเลไทย: สงครามแย่งชิงทรัพยากร

แผนภาพที่ 2: สัดส่วนการจับสัตว์น้ำในทะเลไทย (ข้อมูลปี 2004-2014) (หน่วย: ตันสด)

ผลกระทบของสงคราม

การประมงที่มากเกินไปและการใช้เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้ปริมาณปลาลดลงอย่างรวดเร็ว และกระทบต่อความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเล

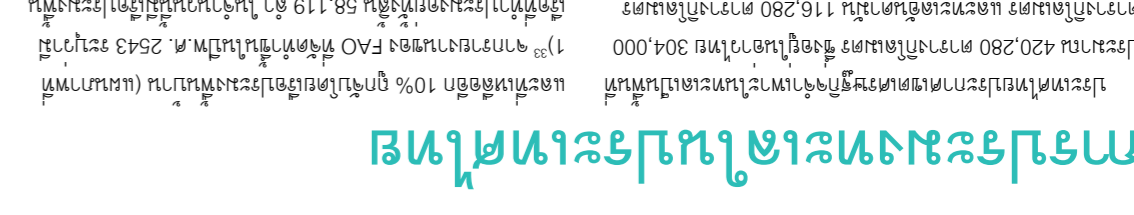

แผนภาพที่ 3: สัดส่วนการจับสัตว์น้ำในทะเลไทยที่ผิดกฎหมาย (ข้อมูลปี 2004-2014) (หน่วย: ตันสด)

ข้อมูล: การจับสัตว์น้ำที่ผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2004-2014

ผลกระทบต่อชุมชนชายฝั่ง

การลดลงของปริมาณปลาลดลงส่งผลให้รายได้ของชาวประมงลดลง และกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชนชายฝั่ง

แผนภาพที่ 4: ราคาขายปลีกของปลาในทะเลไทย (ข้อมูลปี 2004-2014) (หน่วย: บาท/กก.)

